FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT CHRISTINE STIX-HACKL

föredraget den 28 juni 2005 [1]

I — Inledning

1. I detta första mål som avser tolkningen av rådets förordning (EG) nr 1348/2000 [2] (nedan kallad förordningen) skall domstolen huvudsakligen klargöra rättsverkningarna av språkbestämmelserna i förordningen, närmare bestämt i ett fall då adressaten av en handling som skall delges gör gällande sin rätt enligt artikel 8 i förordningen att vägra att ta emot denna handling på grund av att den inte har översatts till den mottagande medlemsstatens officiella språk. Det är klarlagt att det är fråga om ett förfarande för förhandsavgörande avseende en rättsakt enligt avdelning IV i EG-fördraget och följaktligen i enlighet med artikel 68 EG jämförd med artikel 234 EG.

2. För att förenkla och påskynda översändning och delgivning av handlingar i mål och ärenden [3] införs genom förordningen ett direkt förfarande mellan så kallade sändande organ och mottagande organ. Därigenom fastställs även språkbestämmelser, vari sökandens och svarandens olika intressen beaktas. Enligt dessa bestämmelser skall en delgivning kunna ske även om den handling som skall delges inte har översatts, just för att förenkla och påskynda förfarandet. Adressaten har dock i vissa fall [4] rätt att vägra att ta emot en handling på grund av att det saknas en översättning av denna handling. Denna situation behandlas i de ifrågavarande språkbestämmelserna i artikel 8 i förordningen. Det framgår dock inte av

1 — Originalspråk: tyska.

2 — Rådets förordning (EG) nr 1348/2000 av den 29 maj 2000 om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (EGT L 160, s. 37).

3 — Se exempelvis skäl 6 i förordningen vari följande föreskrivs: "Snabba och effektiva förfaranden inom det civilrättsliga området kräver att översändningen av handlingar i mål och ärenden sker direkt och snabbt mellan lokala organ som utses av medlemsstaterna." Se även skäl 8 vari följande föreskrivs: "För att säkerställa förordningens effektivitet bör möjligheten att vägra delgivning begränsas till undantagsfall."

4 — Exempelvis då handlingen inte är avfattad på den mottagande medlemsstatens språk eller på ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår. Denna språkbestämmelse ger inte adressaten något omfattande skydd, eftersom det saknar betydelse om denne inte förstår något av dessa två språk, vilket kommissionen med rätta har anfört. Kommissionen har nämligen gjort gällande att det skydd för adressaten som avses med förordningen endast behandlar ett i språkligt hänseende standardiserat fall. Det medför att det kan uppstå situationer då adressaten har rätt att vägra att ta emot den handling som skall delges, trots att han förstår handlingens innehåll och tvärtom då adressaten saknar denna rätt, trots att han inte förstår handlingens innehåll. För exempel, se bland annat Vanheukelen, "Le règlement n° 1348/2000 — Analyse et évaluation par un praticien du droit", i *Le droit processuel et judiciaire européen –Het Europees gerechtelijk recht en procesrecht*, 2003, s. 208 och där angiven fotnot 56.

lydelsen av denna bestämmelse vilka rättsverkningar som inträder när denna rätt att vägra att ta emot en handling utövas på goda grunder. Det är denna rättsverkning som behandlas i den fråga som ställts av Hoge Raad der Nederlanden.

3. Det är närmare bestämt oklart huruvida en första översändning och delgivning kan få rättsverkningar trots att adressaten har gjort gällande sin rätt att vägra att ta emot en handling och, om så är fallet, vilka bestämmelser som reglerar en översändning i efterhand av den saknade översättningen. Det är uppenbarligen fråga om en lucka i bestämmelserna i förordning nr 1348/2000. [5] Denna fråga, som hör samman med det allmänna problemet med att åtgärda brister vid gränsöverskridande delgivningar, förefaller ha stor praktisk betydelse. [6]

II — Tillämpliga bestämmelser

4. I artikel 5 i förordning nr 1348/2000 föreskrivs följande:

"1. Det sändande organ till vilket sökanden överlämnar en handling för översändning skall upplysa sökanden om att adressaten kan vägra att ta emot handlingen om den inte är avfattad på något av de språk som avses i artikel 8.

2. Sökanden skall stå för alla översättningskostnader innan handlingen översänds, om inte annat följer av ett eventuellt senare beslut av domstol eller behörig myndighet om ersättningsskyldighet för sådana kostnader."

5. I artikel 8 i förordning nr 1348/2000, under rubriken "Vägran att ta emot en handling", föreskrivs följande:

"1. Det mottagande organet skall underrätta adressaten om att han eller hon kan vägra att ta emot den handling som skall delges, om den är avfattad på ett annat än något av följande språk:

a) den mottagande medlemsstatens officiella språk eller, om det finns flera

5 — Det är obestritt att frågan om rättsverkningarna av en befogad vägran att motta en handling medvetet lämnats öppen. Se exempelvis den förklarande rapporten till konventionen om delgivning i Europeiska unionens medlemsstater av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (EGT C 261, sidan 26 och följande sidor): "Konventionen anger inte de rättsliga följderna av en vägran att motta en handling på grund av det språk som används, utan överlåter åt behöriga rättsinstanser att avgöra den frågan."

6 — I doktrin behandlas problem med att åtgärda brister vid gränsöverskridande delgivningar. Se exempelvis Stadler, "Förmlichkeit vor prozessualer Billigkeit bei Mängeln der internationalen Zustellung?", *Anmerkung zu OLG Jena*, 2.5.2001 — 6 W 184/01, *IPRax 2002*, s. 282. Se även Mignolet, "Le contenu des règles de procédure issues des règlements communautaires et leur sanction", i *Le droit processuel et judiciaire européen — Het Europees gerechtelijk recht en procesrecht*, 2003, s. 329 och där angivna hänvisningar.

officiella språk i den medlemsstaten, det officiella språket eller ett av de officiella språken på den plats där delgivningen skall ske, eller

b) ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår.

2. Om det mottagande organet underrättas om att adressaten vägrar att ta emot handlingen enligt punkt 1, skall det omedelbart underrätta det sändande organet med användande av det bevis som avses i artikel 10 och återsända framställningen och de handlingar som begärs översatta."

6. I artikel 9 i förordning nr 1348/2000 föreskrivs följande med avseende på delgivningsdag:

"1. Dagen för delgivning av en handling enligt artikel 7 skall vara den dag då den delges i enlighet med den mottagande statens lag, om inte annat följer av artikel 8.

2. Om en handling måste delges inom en viss tid i samband med ett kommande eller pågående förfarande i ursprungsmedlemsstaten, skall emellertid den dag som beaktas i förhållande till sökanden vara den dag som bestäms enligt den medlemsstatens lag.

3. Varje medlemsstat har rätt att av giltiga skäl avvika från bestämmelserna i punkterna 1 och 2 under en övergångsperiod på fem år.

Medlemsstaten får förnya denna övergångsperiod med fem års mellanrum av skäl som sammanhänger med dess rättsliga system. Medlemsstaten skall informera kommissionen om innehållet i sådana avvikelser och om omständigheterna i fallet."

7. I artikel 19 i förordning nr 1348/2000 behandlas situationen då svaranden uteblir. Däri föreskrivs följande:

"1. Om en stämning eller motsvarande handling måste översändas till en annan medlemsstat för delgivning enligt bestämmelserna i denna förordning och svaranden inte inställer sig, får saken inte avgöras förrän det har konstaterats att

a) handlingen delgivits enligt en delgivningsform som föreskrivs i den anmo-

dade medlemsstatens lagstiftning för delgivning av handlingar i inhemska rättegångar mot personer som är bosatta på statens territorium, eller

b) handlingen lämnats till svaranden eller i hans bostad på annat sätt som är tillåtet enligt denna förordning,

och att delgivning enligt a eller b ägt rum i så god tid att svaranden haft möjlighet att avge svaromål."

III — Bakgrund och förfarandet

8. Förevarande mål avser en tvist vid den nederländska domstolen mellan sökanden Götz Leffler, som är tysk och bosatt i Nederländerna och det i Tyskland etablerade Berlin Chemie AG (nedan kallat Berlin Chemie), ett bolag som bildats enligt tysk rätt.

9. Götz Leffler väckte den 21 juni 2001 talan vid Rechtbank Arnhem och yrkade att rätten genom interimistiskt beslut skulle häva de beslut om kvarstad som avsåg honom.

10. Talan ogillades den 13 juli 2001. Götz Leffler överklagade detta beslut till Gerechtshof Arnhem. Berlin Chemie kallades till förhandling vid Gerechtshof den 7 augusti 2001.

11. På grund av ett fel i förfarandet kallades Berlin Chemie återigen den 9 augusti 2001 till förhandling. Berlin Chemie inställde sig inte till förhandlingen den 23 augusti 2001.

12. Götz Leffler yrkade att domstolen skulle meddela tredskodom. Domstolen beslutade att tills vidare inte pröva yrkandet, eftersom kallelsen inte uppfyllde kraven i nederländska Wetboek von burgerlijke Rechtsvordering (nederländska civilprocesslagen) och i förordningen.

13. Genom ny skrivelse av den 7 september 2001 kallades Berlin Chemie till förhandling vid Gerechtshof den 9 oktober 2001. Berlin Chemie inställde sig inte heller denna gång till förhandlingen.

14. Domstolen beslutade återigen att inte pröva yrkandet till dess det visats att delgivningen uppfyllde kraven i artikel 19 i förordningen. Sådana uppgifter ingavs vid förhandlingen den 4 december 2001 vid Gerechtshof.

15. Gerechtshof ogillade talan och avslog yrkandet om tredskodom mot Berlin Chemie genom dom av den 18 december 2001, eftersom kraven i artikel 8 i förordningen inte var uppfyllda.

16. Götz Leffler överklagade denna dom till Hoge Raad. Han gjorde därvid i första hand gällande att Gerechtshof omedelbart skulle ha meddelat en tredskodom, eller, i andra hand, skulle ha bestämt en ny tid för förhandling och att Berlin Chemie kunde ha kallats till denna förhandling under förutsättning att de eventuella bristerna hos den tidigare kallelsen åtgärdades.

17. Enligt Hoge Raad framgår det varken av artikel 8 eller av några andra bestämmelser i förordningen, vilka rättverkningar som inträder när en adressat enligt artikel 8.1 i förordningen vägrar att ta emot en handling. Den nationella domstolen anser att det därmed huvudsakligen finns två tolkningsmöjligheter, antingen att delgivningens brister kan avhjälpas eller att den felaktiga delgivningen skall betraktas som om ingen delgivning skett.

18. Hoge Raad der Nederlanden har därför genom beslut av den 17 oktober 2003, som inkom till domstolens kansli den 20 oktober 2003, enligt artikel 234 EG ställt följande frågor till domstolen:

1. Skall artikel 8.1 i förordningen tolkas så att om adressaten vägrar att ta emot en handling på grund av att språkregeln i den bestämmelsen inte har följts, så skall avsändaren ha möjlighet att avhjälpa denna brist?

2. Om fråga 1 besvaras nekande, skall rättsföljden av adressatens vägran att ta emot handlingen då vara att delgivningen överhuvudtaget inte får någon verkan?

3. Om fråga 1 besvaras jakande, ställs följande frågor:

   a) Inom vilken tidsfrist och på vilket sätt skall då översättningen tillsändas adressaten? Är de krav som uppställs i förordningen för delgivning av handlingar tillämpliga på översändningen av översättningen, eller är tillvägagångssättet valfritt?

b) Är nationell processrätt tillämplig för att bedöma möjligheten att avhjälpa bristen?

IV — Rättslig bedömning

A — *Allmänna anmärkningar avseende förordning nr 1348/2000*

1. Förordningens syfte

19. Förordningen har framför allt till syfte att förbättra och påskynda översändningen för delgivning mellan medlemsstaterna av rättsliga och utomrättsliga handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur. [7] Denna förbättrade och påskyndade översändning av handlingar skall indirekt bidra till en "väl fungerande inre marknad". [8]

20. Det skall beaktas att översändning och delgivning av handlingar faller inom ramen för rättskipning [9], skyddet för svaranden [10] och processekonomi. [11] Det kan bli svårt att uppnå dessa målsättningar när en påskyndad översändning av handlingar kan medföra en begränsning av skyddet för svaranden, exempelvis då det inte längre säkerställs att svaranden, på grund av språkmässiga, tidsmässiga eller andra skäl, verkligen kan förbereda sitt försvar. Skyddet för svarande får dock inte medföra att sökanden förlorar sin rätt till domstolsprövning, exempelvis genom att svaranden förhindrar att delgivningen verkställs.

21. Därtill kommer suveränitetshänsyn som bland annat innebär att det är nödvändigt att fastställa i vilken utsträckning en stat är redo att avstå från formella delgivningssätt, exempelvis till förmån för mer moderna delgivningsformer såsom delgivning per post, [12] respektive huruvida en stat är redo att bistå en annan stat vid delgivning av en handling.

7 — Se särskilt skäl 2 i förordning nr 1348/2000 (ovan fotnot 2).

8 — Skäl 2 i förordning nr 1348/2000.

9 — Se särskilt i enlighet med rätten till en förhandling inför en domstol som upprättats enligt lag enligt artikel 6.1 i europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).

10 — I enlighet med skyddet av rätten till försvar. I artikel 6.1 a i Europakonventionen föreskrivs att "[v]ar och en som blivit anklagad för brott har följande minimirättigheter a) att utan dröjsmål, *på ett språk som han förstår* och i detalj, underrättas om innebörden av och grunden för anklagelsen mot honom" (min kursivering).

11 — Enligt Heß inledning i "Die Zustellung von Schriftstücken im europäischen Justizraum", *NJW 2001*, s. 15.

12 — Den statliga suveräniteten, exempelvis i samband med översändning via myndigheter, kan naturligtvis föranleda andra synpunkter. Delgivning per post när det är fråga om internationella rättsförhållanden innebär inte endast att staten avstår från ett officiellt förfarande för översändning och delgivning, utan även ett svagare skydd för svaranden när det inte säkerställs att adressaten vid delgivningen ges möjlighet att i språkligt hänseende förstå innehållet i den handling som skall delges.

22. Ändamålsenliga bestämmelser om delgivning medlemsstater emellan kräver således en avvägning mellan dessa motstående intressen.

23. En sådan avvägning förefaller desto mer nödvändig när det är fråga om rättigheter som skyddas genom allmänna gemenskapsrättsliga principer. Det följer av fast rättspraxis att en föreskrift i den sekundära gemenskapsrätten och därmed även dess syfte såvitt det är möjligt skall tolkas på så sätt att den överensstämmer med bestämmelserna i fördraget och med gemenskapsrättens allmänna principer. [13]

24. De allmänna rättsprinciperna omfattar särskilt de grundläggande rättigheter som enligt fast rättspraxis skall säkerställas av domstolen. [14] I detta hänseende skall hänsyn tas till medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner samt till den vägledning som ges i de internationella dokument som rör skyddet för de mänskliga rättigheterna och som medlemsstaterna har medverkat eller anslutit sig till. Till dessa dokument hör bland annat Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen), [15] vilket även följer av artikel 6.2 EU.

25. Domstolen har utifrån detta skyddsområde, som den skall tillvarata, upprättat principen om en rättvis rättegång. [16] Enligt denna princip skall visserligen även ett skyndsamt förfarande främjas, men då med särskild hänsyn till att parterna i tvisten skall ges samma möjligheter. Samtidigt omfattar principen även det skydd som föreskrivs i Europakonventionen och därmed de allmänna rättsprinciperna, kravet på domstol som upprättats enligt lag (artikel 6.1) och rätten till försvar (artikel 6.3). Bestämmelserna i förordningen skall tolkas mot bakgrund av dessa principer, särskilt som det är fråga om en förordning avseende processrätt. Processrätten har nämligen just till syfte att säkerställa en jämvikt mellan parternas intressen. Förordningen skall således i första hand betraktas med hänsyn till denna jämvikt, vilket även bekräftas av omständigheterna vid dess antagande.

2. Bakgrunden till antagandet av förordningen

26. Skyddet för en inhemsk sökande vid en besvärlig utländsk delgivning — särskilt i form av en fiktiv delgivning — uppmärk-

13 — Se dom av den 25 november 1986 i de förenade målen 201/85 och 202/85, Klensch m.fl. (REG 1986, s. 3477; svensk specialutgåva, volym 8, s. 729), punkt 21, av den 21 mars 1991 i mål C-314/89, Rauh (REG 1991, s. I-1647), punkt 17, och av den 28 januari 1999 i mål C-181/96, Wilkens (REG 1999, s. I-399), punkt 19.

14 — Se bland annat dom av den 28 mars 2000 i mål C-7/98, Krombach (REG 2000, s. I-1935), punkt 25.

15 — Jämför med dom av den 15 maj 1986 i mål 222/84, Johnston (REG 1986, s. 1651; svensk specialutgåva, volym 8, s. 597), punkt 18. Se även dom av den 28 oktober 1975 i mål 36/75, Rutili (REG 1975, s. 1219; svensk specialutgåva, volym 2, s. 485), punkt 32.

16 — Dom i målet Krombach (ovan fotnot 14), punkt 26.

sammas särskilt inom den internationella processrätten. [17] Staternas suveränitet, vilken ges stor betydelse inom folkrätten, medförde att en delgivning i samband med internationella rättsförhållanden, före utarbetandet av särskilda instrument för detta, endast kunde ske på diplomatisk väg, om ens då.

27. Detta system kompletterades genom folkrättsliga överenskommelser, vilket är föga överraskande med beaktande av att det är ett område som ligger nära staternas suveränitet. Internationell översändning och delgivning av handlingar kunde genomföras med hjälp av sådana överenskommelser. Effektiviteten beaktades dock föga i detta hänseende, inte minst eftersom det var nödvändigt att ta hänsyn till staternas suveränitet.

28. Haagkonventionen om delgivning (nedan kallad Haagkonventionen) från år 1965 utgjorde förebild framför allt för lagstiftningen om delgivning på europeisk nivå. Denna konvention medförde en förbättring av systemet med delgivning på diplomatisk väg, genom att det infördes en möjlighet för delgivning via centrala myndigheter. I Haagkonventionen beaktades även skyddet för svaranden. I dess artikel 15 f föreskrevs nämligen att tredskodom kunde avkunnas först efter att det fastställts att den handling som skulle delges verkligen nått svaranden och att svaranden getts en tillräcklig frist för att förbereda sitt försvar.

29. 1968 års Brysselkonvention [18] hade till syfte att i Europa samordna medlemsstaternas förfaranden och säkerställa den fria rörligheten för domar. Vad gäller översändning av domstolshandlingar förekommer endast i artikel VI i tilläggsprotokollet till Brysselkonventionen en hänvisning till Haagkonventionen, vilken antogs kort dessförinnan.

30. För att kunna ta ett nytt politiskt initiativ, var det nödvändigt att fastställa att möjligheten att verkställa domar inom den inre marknaden var beroende av delgivning. [19] Det skall beaktas att en delgivning av en handling vid rättsförhållanden inom gemenskapen utgör föremål för en dubbel domstolsprövning — först i samband med domstolens utredning inför en eventuell tredskodom när (den utländske) svaranden inte infunnit sig på utsatt tid och därefter i

17 — Se de ovannämnda konstaterandena i komparativ rätt av Heß, sidan 16 och följande sida.

18 — Konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (konsoliderad version i EGT C 27, 1998, s. 1) (nedan kallad Brysselkonventionen).

19 — Se ovannämnda Heß, sidan 17 och följande sidor, och där angivna källor.

samband med förfarandet för att eventuellt erkänna en tredskodom som avkunnats i en annan stat.[20] I båda fallen kan det bli nödvändigt att pröva huruvida delgivningen är bristfällig, vilket kan leda till en fördröjning som innebär osäkerhet eller motstridigheter.

31. Rådet utarbetade genom en rättsakt av den 26 maj 1997[21] en konvention om delgivning i Europeiska unionens medlemsstater av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur och rekommenderade medlemsstaterna att anta konventionen om delgivning i enlighet med sina respektive konstitutionella bestämmelser.

32. Förordningen avser huvudsakligen denna konvention som inte trätt i kraft. Amsterdamfördraget medförde nämligen att den så kallade tredje pelaren, vilken behandlar det civilrättsliga samarbetet, kom att omfatta nya bestämmelser om behörighet genom artiklarna 61 EG och 65 EG. Konventionen om delgivning blev därmed obsolet. Bestämmelserna i förordningen är dock nästan identiska med bestämmelserna i konventionen om delgivning.[22] Förordningen skall därför tolkas med hänsyn till konventionen om delgivning och till den förklarande rapporten.[23]

33. Språkbestämmelserna i artikel 8.1 i konventionen om delgivning motsvarar språkbestämmelserna i artikel 8.1 i förordningen. Med beaktande av målsättningen att påskynda översändningen av handlingar och inte minst för att bespara översättningskostnaderna[24] skall en delgivning av en handling som inte är avfattad på den mottagande statens officiella språk men som är avfattad på den sändande statens språk godtas, när adressaten förstår detta språk. Omfattningen av denna språkbestämmelse var uppenbarligen omstridd under förhandlingarna. Bland annat Frankrike förespråkade att bestämmelserna avseende delgivning skulle harmoniseras så mycket som möjligt. Andra stater, såsom Förbundsre-

20 — Artikel 27.2 i Brysselkonventionen.

21 — EGT C 261, s. 1 (nedan kallad konventionen om delgivning). Samma dag som rådet antog konventionen om delgivning offentliggjorde det den förklarande rapporten till konventionen om delgivning (ovan fotnot 5). Den förklarande rapporten återges på sidan 26 i ovannämnda nummer av *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

22 — Se exempelvis skäl 5 i förordning nr 1348/2000: "Kontinuitet mellan resultaten av förhandlingarna om ingående av konventionen bör säkerställas. Innehållet i denna förordning har huvudsakligen övertagits från konventionen."

23 — Konventionen och därefter förordningen har kritiserats i doktrin, särskilt eftersom systemet för internationellt rättsligt samarbete — det vill säga det formella sättet för delgivning enligt Haagkonventionen — har behållits och att det formella sättet för delgivning i enlighet med artiklarna 2–11 i förordningen därmed förordas. Se exempelvis Heß (ovan fotnot 11), s. 15 (på sidan 21 och följande sidor), Gsell, "Direkte Postzustellung an Adressaten im EU-Ausland nach neuem Zustellungsrecht", *EWS 2002*, s. 115 (på s. 116), Cordopatri, "Note sul regolamento CE N. 1348/2000", i *Giurisprudenza di merito*, volym XXXVI (2004), 10, s. 2141 (på s. 2153), Frigo, "La disciplina comunitaria della notificazione degli atti in materia civile e commerciale: il regolamento (CE) n. 1348/2000", *Diritto processuale civile e commerciale comunitario*, 2004, s. 117 (på s. 157).

24 — Meyer, "Europäisches Übereinkommen über die Zustellung", *IPRax 1997*, s. 401 (på s. 403).

publiken Tyskland förespråkade i stället att problemet skall lösas på nationell nivå. Slutligen valdes en medelväg. [25]

B — *Prövning av tolkningsfrågorna*

1. Inledande anmärkningar avseende metoden för prövningen

34. Översändning av rättegångshandlingar mellan medlemsstater är oftast förenat med språkliga problem. Möjligheten att förstå ifrågavarande handling, vilket kan innebära att det krävs en översättning, utgör en förutsättning för ett effektivt försvar och därmed ett iakttagande av rätten till försvar och en garanti för ett kontradiktoriskt förfarande.

35. Översändning och delgivning av handlingar i mål och ärenden vid rättsförhållanden inom gemenskapen i enlighet med det förfarande som föreskrivs i artikel 4 och följande artiklar i förordningen ger upphov till praktiska frågor inte bara med avseende på det nödvändiga samarbetet mellan myndigheter i olika medlemsstater utan även med avseende på språkproblem som skall övervinnas. Dessutom kan det uppstå rättliga frågor, inte minst på grund av att processrätten inte har harmoniserats.

36. I artikel 8.1 i förordning nr 1348/2000, som skall tolkas av domstolen, föreskrivs språkbestämmelser vilka innebär en förenkling, eftersom det enligt bestämmelserna inte är nödvändigt att systematiskt översätta den handling som skall delges. Denna fördel för avsändaren uppvägs av adressatens rätt att vägra att ta emot en handling i enlighet med principen om jämlikhet i medel mellan parterna. Det är dock obestritt att det inte framgår av förordningen vilka rättsverkningar som inträder då en adressat med fog [26] gör gällande sin rätt att vägra att ta emot en handling. [27]

37. I den mån den nationella domstolen har ställt den första tolkningsfrågan för att få klarhet i huruvida det finns en möjlighet att avhjälpa brister vid en delgivning, det vill säga genom att den översättning av den handling som skall delges vilken saknades inlämnas senare, uppstår följdfrågan huruvida denna möjlighet att avhjälpa en bristfällighet skall föreskrivas i gemenskapsrätten eller i nationell rätt.

25 — Jämför med punkt 2 i inledningen i den förklarande rapporten till konventionen om delgivning i Europeiska unionens medlemsstater av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (ovan fotnot 5).

26 — Här kan ifrågasättas huruvida det föreligger en rätt att vägra att ta emot en handling som skall delges i enlighet med artikel 8.1 i förordningen endast i de fall då det saknas en översättning av denna handling till ett av de språk som avses i denna bestämmelse eller om det även föreskrivs att den behöriga nationella domstolen skall pröva huruvida denna rätt skall anses ha missbrukats. Begäran om förhandsavgörande ger ingen ledning i detta hänseende. Det anges inte heller vilket bedömningskriterium avseende språkkunskaper som skall tillämpas när svarande, såsom i förevarande fall, är en juridisk person. Se Malan, "La langue de la signification des actes judiciaires ou les incertitudes du règlement sur la signification et la notification des actes judiciaires et extrajudiciaires", *Petites affiches du 17avril 2003*, s. 6.

27 — Se ovan punkt 2.

38. För det fall frågan skall behandlas i nationell rätt och det däri inte föreskrivs någon möjlighet att avhjälpa en bristfällig delgivning, är det nödvändigt att pröva huruvida den gemenskapsrättsliga effektivitetsprincipen kan innebära en begränsning av medlemsstaternas självbestämmanderätt i processuella frågor.

39. Om det däremot i nationell rätt eller i gemenskapsrätten föreskrivs en avhjälpningsmöjlighet i den mening som avses ovan är det nödvändigt att fastställa på vilket sätt en bristfällig delgivning kan fullbordas. Det är närmare bestämt oklart hur ett sådant avhjälpande påverkar eventuella förfarandefrister.

2. Rättsverkningarna av att en adressat med fog gör gällande sin rätt att vägra att ta emot en handling

a) Parternas argument

40. *Götz Leffler* har gjort gällande att artikel 8.1 i förordningen inte skall tolkas mot bakgrund av Haagkonventionen. [28] Däremot skall konventionen om delgivning [29] och den förklarande rapporten beaktas i detta hänseende. Götz Leffler har erinrat om att en adressat har rätt att vägra att ta emot en handling även enligt konventionen om delgivning. Det framgår dock inte av lydelsen av konventionen om delgivning vilka rättsverkningar som följer av utövandet av denna rättighet. Enligt den förklarande rapporten till konventionen om delgivning skall dessa rättsverkningar regleras i nationell lagstiftning. För det fall det i nationell lagstiftning föreskrivs en möjlighet att avhjälpa en bristfällig delgivning, utgör inte artikel 8.1 i förordningen, med beaktande av de eventuella tidsfrister som föreskrivs i artikel 19 i förordningen, något hinder för detta.

41. För det fall domstolen fastslår att artikel 8.1 i förordningen skall tolkas självständigt, har Götz Leffler gjort gällande att förordningen har till syfte att skydda en adressat endast då det är fråga om en handling som han inte förstår och vars rättsverkningar är till nackdel för honom. Däremot skall inte hela förfarandet riskera att lamslås. Det skulle gå utöver det nödvändiga skyddet för svaranden om en delgivning som av språkliga skäl inte kan genomföras vid första försöket förlorar all verkan.

42. Felaktigheter som inte beror på sökanden utan som exempelvis beror på översättaren eller på domstolen kan inte medföra att sökanden förlorar möjligheten att göra gällande sin rätt. Om en bristfällig delgivning inte skulle få någon verkan skulle det leda till att avsändaren inte kan iaktta fristerna, vilket i synnerhet inte är motiverat när han inte kan lastas för bristen. Det skydd för svaranden som föreskrivs i artikel 19 i förordningen är tillräckligt i detta hänseende.

28 — Ovan punkt 28.
29 — Ovan fotnot 21.

43. *Berlin Chemie* har däremot gjort gällande att det följer av artiklarna 7, 8 och 9 i förordningen att en delgivning som inte har kunnat ske av språkliga skäl inte har någon verkan. Uttrycken "[a]lla åtgärder för att delge handlingen" och "[v]ägran att ta emot en handling" tyder på att en delgivning som inte har kunnat ske av språkliga skäl inte har någon verkan.

44. Berlin Chemie har åberopat artikel 6 i Europakonventionen, enligt vilken en rättsakt som sökanden inte förstår inte kan få rättsverkningar. En rättsakt som inte får några rättsverkningar kan inte avhjälpas utan är overksam, vilket innebär att det krävs en ny delgivning för att den skall få rättsverkningar. Berlin Chemie har i andra hand gjort gällande att sökanden under inga omständigheter skall ges mer än en möjlighet att avhjälpa eventuella brister, särskilt när han agerar utan juridiskt biträde.

45. *Kommissionen* har gjort gällande att förordningen skall tolkas mot bakgrund av konventionen om delgivning [30], eftersom konventionen om delgivning och förordningen har samma grundtanke. Det är även nödvändigt att beakta den institutionella utvecklingen efter Amsterdamfördragets ikraftträdande och det gradvisa upprättandet av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa.

46. Det följer av skälen i förordningen att samtliga parters berättigade intressen skall beaktas och att ett smidigt domstolsförfarande skall eftersträvas. I förordningen läggs särskild vikt vid att domstolsförfarandet skall vara effektivt och handläggas skyndsamt.

47. Kommissionen har gjort gällande att språkbestämmelsen i artikel 8.1 i förordningen endast behandlar ett standardiserat fall, [31] vilket innebär att rätten att vägra att ta emot en handling som skall delges inte alltid kan motiveras av tvingande hänsyn hänförliga till skyddet för svaranden.

48. Kommissionen har även betonat att det inte föreligger någon skyldighet att vägra att ta emot en handling som skall delges när språkbestämmelserna inte har iakttagits. Fördragets lydelse, och särskilt artikel 8.1 i fördraget [32], innebär inte att språkbestämmelserna måste iakttas för att en delgivning skall vara giltig.

30 — Ovan fotnot 21.

31 — Se ovan fotnot 4.

32 — Kommissionen har uttryckligen betonat att skäl 10, enligt vilket "delgivning [bör] ske på det officiella språket eller ett av de officiella språken på den plats där delgivningen skall äga rum eller på ett annat språk som används i ursprungsmedlemsstaten och som adressaten förstår", "för att skydda adressatens intressen", står i strid med den tydliga lydelsen av artikel 8 i förordningen.

49. Verkan av en delgivning framgår således inte av den omständigheten att det föreligger en rätt att vägra att ta emot en handling i enlighet med artikel 8.1 i förordningen. Enligt kommissionen innebär emellertid inte den omständigheten att följderna av en vägran att ta emot en handling som skall delges inte föreskrivs i en bestämmelse att dessa nödvändigtvis skall regleras i nationell rätt. Det skall dock medges att vissa punkter i förarbetena till förordningen tyder på detta.

50. Kommissionen anser att en tillämpning av nationella bestämmelser i detta hänseende skulle få olika rättsliga följder i olika medlemsstater och således medföra en osäkerhet om rättsläget.

51. Kommissionen har därför föreslagit att rättsverkningarna av en vägran att ta emot en handling som skall delges, skall fastställas självständigt med hänsyn till de begränsade riktlinjer som följer av själva förordningens lydelse.

52. Kommissionen har inledningsvis undersökt alternativet att en bristfällig delgivning inte har några rättsverkningar. Den anser dock att det skulle innebära en överdriven fördel för svaranden, vilket är oförenligt med den jämlikhet som eftersträvas med förordningen. Även avsaknaden av en klar rättslig grund tyder på att det inte är möjligt att godta en sådan frånvaro från rättsverkningar. Det skulle dessutom innebära att sökanden i vissa fall förlorade sin grundläggande rätt att få sin sak prövad inför domstol som upprättats enligt lag.

53. Kommissionen anser att det är förenligt med förordningens syfte, nämligen att säkerställa ett korrekt domstolsförfarande, att sökanden ges en möjlighet att avhjälpa en brist vid en delgivning genom att lämna in den saknade översättningen i efterhand. Även ordalydelsen av artikel 8.2 i förordningen, enligt vilken "framställningen och de handlingar som begärs översatta" skall återsändas, och dess ändamålsenliga verkan tyder på detta.

54. Den *tyska regeringen* har grundat sin ståndpunkt på antagandet att det vad gäller språkbestämmelserna i artikel 8.1 med avsikt inte fastställs några rättsverkningar i förordningen. Enligt regeringen följer detta av omständigheterna vid upprättandet av de bestämmelser som föregick konventionen om delgivning. Rättsverkningarna och därmed även möjligheten att avhjälpa brister vid en delgivning skall även enligt domen i målet Lancray [33] fastställas i enlighet med nationell rätt.

33 — Dom av den 3 juli 1990 i mål C-305/88, Lancray (REG 1990, s. I-2725), punkt 29 och följande punkt.

55. Den *finländska regeringen* har i huvudsak anslutit sig till Förbundsrepubliken Tysklands argument. Den anser att det framför allt framgår av skälen i konventionen om delgivning att rättsverkningarna huvudsakligen skall fastställas med beaktande av medlemsstaternas lagstiftning.

56. Den *nederländska regeringen* har hänvisat till artikel 8.2 i förordningen, enligt vilken endast de handlingar som skall översättas skall återsändas. Den har därav dragit slutsatsen att övriga handlingar som inte återsänds kan delges i enlighet med förordningen. Möjligheten att avhjälpa en brist vid en delgivning följer även av omständigheterna vid antagandet av artikel 8.1 i förordningen, eftersom det i den förklarande rapporten anges med avseende på den jämförbara artikel 8 i konventionen om delgivning att en delgivning som inte kan genomföras på grund av språkliga skäl skall kunna genomföras efter att den språkliga bristen avhjälpts inom en bestämd frist.

57. Den *portugisiska regeringen* har tolkat artikel 8.2 i förordningen på ett liknande sätt. Den betonar att parterna skall lösa eventuella svårigheter i samband med översändning av handlingar genom ett lojalt samarbete.

58. Den *franska regeringen* har utgått från att det är skyddet för adressaten som betonas i förordningen, vilket särskilt framgår av skäl 10 i förordningen.[34] Den franska regeringen anser dock mot bakgrund av förordningens syfte att det i artikel 8.1 i förordningen, med hänsyn till en avvägning mellan berörda intressen, föreskrivs att det enligt nationell rätt skall vara möjligt att avhjälpa en språklig brist vid en delgivning.

b) Rättslig bedömning

59. Såsom anges ovan[35] skall domstolen inledningsvis pröva huruvida den omständigheten att det i artikel 8.1 i förordningen inte föreskrivs några rättsverkningar innebär att dessa skall eller får fastställas i enlighet med nationell rätt. Domstolen skall därför undersöka eventuella gemenskapsrättsliga bestämmelser som avser ovannämnda rättsverkningar.

i) Den relevanta rättsordningen

60. Det kan i flera avseenden ifrågasättas att rättverkningarna av en befogad vägran att ta emot handlingar som skall delges i enlighet med artikel 8.1 i förordningen skall regleras i nationell rätt endast på grund av att det inte uttryckligen föreskrivs några bestämmelser i detta hänseende i förordningen.

34 — Se ovan fotnot 32.
35 — Se ovan punkt 37.

61. Det framgår redan av omständigheterna vid förordningens antagande att frågor avseende internationell delgivning inte kan regleras i nationella rättsordningar med hänsyn såväl till ett effektivt förfarande som till ett tillräckligt skydd för sökandens och svarandens berättigade intressen. Folkrättsliga medel har också visat sig vara otillräckliga, varför det var nödvändigt att vidta åtgärder på gemenskapsnivå. Genom förordningen inrättas ett särskilt system vilket i artikel 2 och följande artiklar utformats som ett decentraliserat förfarande, som endast kan tillämpas självständigt, särskilt med avseende på eventuella brister i bestämmelserna. Jag anser att det föreligger ett ofrånkomligt samband mellan erkännandet av en rättighet — i detta fall rätten att vägra att ta emot en handling som skall delges — och rättverkningarna vid utövandet av denna rättighet.

62. Kravet på en självständig tolkning av vissa gemenskapsrättsliga medel kan även framgå av de berörda bestämmelsernas syfte.[36] Förordningen har till syfte att utveckla ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, där den fria rörligheten för personer garanteras.[37] Detta syfte innebär att en tillnärmning av de rättsverkningar som är hänförliga till rättigheterna i förordningen eftersträvas, eftersom olika tolkningar av rättsverkningarna skulle kunna medföra en oacceptabel rättsosäkerhet och splittring, särskilt med avseende på civilprocessområdet, som är känsligt med beaktande av grundläggande rättigheter.

63. Det skall även beaktas att det i skäl 4 i förordningen föreskrivs att förordningen är nödvändig eftersom målen för denna förordning inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås på nationell nivå. Det förefaller därför inte vara konsekvent att tillämpa nationell rätt för att fylla eventuella luckor i de gemenskapsrättsliga bestämmelserna.

64. Dessutom kan det i medlemsstaterna föreskrivas hinder för att avhjälpa en bristfällig delgivning eller olika tillvägagångssätt för att avhjälpa en sådan delgivning. Om det i en nationell rättsordning föreskrivs hinder för att avhjälpa en bristfällig delgivning, uppstår på gemenskapsnivå återigen frågan om begränsningar av medlemsstaternas självständighet på processrättsområdet, särskilt mot bakgrund av effektivitetsprincipen. Denna "omväg" via nationell rätt kan undvikas om förordningen ges en självständig tolkning med avseende på rättsverkningarna av en befogad vägran att ta emot handlingar som skall delges i enlighet med artikel 8.1 i förordningen, med vederbörlig hänsyn till tillämpningsområdets omfattning.

36 — Domstolen har gjort samma bedömning inom andra gemenskapsrättsliga områden. Det skall i detta hänseende exempelvis endast erinras om att domstolen har gett begreppet samtycke i artikel 7.1 i direktiv 89/104/EEG, vilket redan används i medlemsstaternas civilrättsliga bestämmelser, en självständig tolkning i dom av den 20 november 2001 i de förenade målen C-414/99–C-416/99, Davidoff m.fl. (REG 2001, s. I-8691), på grundval av direktivets syfte. Se även, vad gäller förordningen, Mignolet (ovan fotnot 6), s. 352: "... l'objectif poursuivi par un instrument communautaire est déterminant lorsqu'il s'agit de sanctionner une règle de procédure qu'il établit."

37 — Se skäl 1 i förordningen.

65. Det skall således konstateras att förordningens tillämpningsområde inte endast omfattar villkoren för adressatens vägran att ta emot handlingar som skall delges utan även rättsverkan därav.

ii) Eventuella rättsverkningar av att en delgivning inte har kunnat genomföras på grund av att adressaten med fog vägrat att ta emot handlingen

66. Det är fråga om huruvida en delgivning som inte har kunnat genomföras på grund av att adressaten på goda grunder har vägrat att ta emot en handling i enlighet med artikel 8.1 skall betraktas som om ingen delgivning skett överhuvudtaget eller om den kan få vissa rättsverkningar.

— Utgör översättningen av den handling som skall delges en förutsättning för att delgivningen skall anses giltig?

67. Det skall först konstateras att det inte uppställs något krav på översättning av den handling som skall delges i vare sig innehållet i, syftet eller systematiken med förordning nr 1348/2000. Om det inte är klart att en sådan översättning utgör en förutsättning för att delgivningen skall anses ha skett kan en utebliven översättning inte heller anses förta delgivningen sin verkan. [38]

68. Det framgår inte av förordningen att det föreligger en skyldighet för den sökande, alltså den i vars intresse en delgivning sker, att översätta den handling som skall delges till språket i den mottagande staten. [39]

69. Det framgår endast av artikel 8.1 i förordningen att mottagaren, genom en utebliven översättning av den handling som skall delges, ges möjligheten att utöva sin rätt att vägra att ta emot denna handling. Huruvida handlingen har kunnat delges eller inte kan alltså först fastställas när denna rätt har utövats eller inte.

70. Antagandet att en utebliven översättning till ett av de språk som räknas upp i artikel 8.1 i förordningen skulle leda till att delgivningen fullständigt tappar sin verkan motiveras inte av ordalydelsen "alla åtgärder för att delge handlingen" i artikel 7.2 i förordningen. Genom denna bestämmelse klargörs

38 — I detta hänseende innebär inte en underlåtenhet att översätta en handling som skall delges att delgivningen är behäftad med ett formfel.

39 — Se, för ett liknande resonemang, visserligen med hänvisning till konventionen om delgivning, Burgstaller, "Kapitel 81: Europäische Zustellungsverordnung, Internationales Zivilverfahrensrecht", artikel 5, punkt 1. Se särskilt den förklarande rapporten till konventionen om delgivning (ovan fotnot 21), artikel 8: "Emellertid förpliktar konventionen inte sökanden att överlämna en handling avfattad på eller översatt till något av de ovannämnda språken, men låter adressaten vägra ta emot en handling med anledning av att de angivna reglerna inte har iakttagits."

endast att det är lagen i den mottagande staten som avgör formen för delgivningen utan att den uteblivna skyldigheten att översätta handlingarna, som härrör från själva förordningen, ifrågasätts.

71. Antagandet att en utebliven översättning till ett av de språk som räknas upp i artikel 8.1 i förordningen skulle leda till att delgivningen fullständigt förlorar sin verkan hindras också genom artikel 8.2 i förordningen. Ur omständigheten att handlingar som begärs översatta enligt denna bestämmelse måste sändas tillbaka, kan slutsatsen dras att den ursprungliga delgivningen får rättsverkningar även om språkbestämmelserna i artikel 8.1 i förordningen inte har följts. Om så inte vore fallet skulle det vara onödigt att skicka tillbaka handlingarna som skall översättas, men inte övriga handlingar, till sökanden eftersom denne i vilket fall skulle vara tvungen att sända tillbaka de översatta handlingarna för att kunna få till stånd några rättsverkningar. Möjligheten att den rättsliga följden delas upp på det sättet att handlingar som inte skickas tillbaka får rättsverkningar medan de som skickas tillbaka för att översättas inte får någon verkan alls verkar i vilket fall som helst inte vara förenligt med förordningens syfte att effektivisera.

72. Det framgår också tydligt av andra ställen i förordningen, vid förfarandet för avhjälpande av brister, att antagandet att en påbörjad ursprunglig delgivning utan översättning helt saknar rättsverkningar knappast är förenligt med förordningens syfte att effektivisera.[40] Det framgår av den bakomliggande tanken till denna bestämmelse att omständigheten att en framställning om delgivning inte kan genomföras — vilket torde kunna jämföras med fallet att en handling som inte har översatts ger mottagaren rätt att vägra att ta emot den — inte i sig medför att framställningen om delgivning — med avseende på förlorad rättsverkan — inte alls skall anses ha skett. I stället bör bristen först avhjälpas. I ett sådant avhjälpande ingår möjligheten för den mottagande staten att enligt artikel 8.2 i förordningen skicka tillbaka handlingarna som begärs översatta.

73. Omständigheten att det inte finns någon entydig rättslig grund, som kommissionen med rätta har påpekat, talar också emot att en ursprunglig delgivning helt skulle förlora sin verkan genom en befogad vägran att ta emot handlingar som skall delges.

74. Å andra sidan skulle en motsatt åsikt innebära att omständigheten att den ursprungliga delgivningen helt förlorar sin verkan var beroende av huruvida mottagaren utövar sin rätt att vägra att ta emot en handling och inte av beaktandet av objektiva

40 — Enligt denna bestämmelse "skall det mottagande organet ta kontakt med det sändande organet på snabbast möjliga sätt för att skaffa den information eller de handlingar som saknas" om delgivning inte kan tillgodoses på grundval av den information eller de handlingar som översänts.

språkliga förutsättningar, vilket återigen endast skulle vara till fördel för adressaten. [41]

75. Det skall i detta sammanhang emellertid beaktas att rätten att vägra att ta emot handlingen, som visserligen tjänar att skydda adressaten, inte innebär att denne genom att utöva denna rätt skall eller skall kunna avbryta domstolsförfarandet.

76. Att adressatens skydd med avseende på språk inte skall vara absolut, framgår inte bara tydligt av omständigheten att språkbestämmelsen i artikel 8.1 i förordningen gjorts beroende av adressatens språkkunskaper i det enskilda fallet, utan också av att det i förordningen, förutom den formella delgivningen i dess artikel 2 och följande artiklar, också tillåts andra former av delgivning av samma ställning [42], som till exempel den i praktiken ofta tillämpade delgivningen per post. [43] Enligt artikel 14.2 i förordningen är det emellertid medlemsstaten som skall precisera villkoren "för att den skall godta delgivning av handlingar i mål och ärenden med post". Eftersom det endast är ett fåtal medlemsstater [44] som preciserat de språkliga villkoren, stod det genom den tredje uppdateringen av informationen från medlemsstaterna enligt artikel 23.1 i förordningen [45] klart att "om en medlemsstat inte har gett några särskilda språkliga anvisningar i fråga om artikel 14 innebär detta underförstått att bestämmelserna i artikel 8 gäller". Det är dock oklart vilket värde detta uttalande skall ges. [46]

77. I syfte att få till stånd en intresseutjämning mellan parterna får dock inte sökandens rätt att få sin sak prövad gå förlorad genom adressatens rätt att vägra att ta emot en handling. Detta skulle vara fallet om sökanden, efter det att adressaten har vägrat att ta emot handlingen, inte längre har möjlighet att hålla tidsfristen för överklagande.

41 — Det framgår tydligt av artikel 9 i förordningen avseende delgivningsdagen att både sökanden och adressaten skall skyddas. Se för ett liknande resonemang De Leval och Lebois, "Betekenen in Europese Unie op grond van de Verordening 1348/2000 van 29 mei 2000", *Het nieuwe Europese IPR: van verdrag naar verordening*, 2001, s. 169 (på s. 185), punkterna 6–38.

42 — Det är stridigt huruvida dessa är av samma ställning. Enligt min mening har de subsidiära delgivningsformerna inte en lägre ställning. Se särskilt Gsell (ovan fotnot 23), s. 115 (på s. 117); Mignolet (ovan fotnot 6), s. 349; De Leval och Lebois, "Signifier en Europe sur la base du règlement 1348/2000: bilan après un an et demi d'application", *Liber amicorum Pierre Marchal*, s. 261, punkt 6; Frigo (ovan fotnot 23), sidan 138 och följande sida. Motsatt åsikt företräds dock av Heß (ovan fotnot 11), s. 15 (på s. 20); Ekelmans, *Journal des tribunauxNo. 6014* (2001), s. 481.

43 — Enligt artikel 14.1 i förordningen får varje medlemsstat "delge handlingar i mål och ärenden med post direkt till personer som är bosatta i en annan medlemsstat".

44 — Se översikt av Malan (fotnot 26), punkt 11.

45 — Tredje uppdateringen av informationen från medlemsstaterna enligt artikel 23.1 i rådets förordning (EG) nr 1348/2000 av den 29 maj 2000 om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (EGT C 13, 2002, s. 2).

46 — Även Boularbah har liknande tvivel, "Le cadre général des règles communautaires en matière de procédure civile: coopération judiciaire, droit judiciaire européen et droit processuel commun", i *Le droit processuel et judiciaire européen — Het Europees gerechtelijk recht en procesrecht*, 2003, s. 167 (på s. 180); i detta hänseende går Mignolet (ovan fotnot 6) längre, s. 351.

78. Det framgår av artikel 8.1 punkt b jämförd med artikel 5.2 i förordningen att denna syftar till att skydda sökanden mot onödiga kostnader såsom framför allt kostnader i samband med översättning av handlingar. Förordningens syfte att effektivisera och att bespara sökanden onödiga kostnader skulle emellertid omöjliggöras om denne i förebyggande syfte låter översätta de handlingar som skall delges till något av de språk som nämns i artikel 8.1 i förordningen i rädsla för att adressaten eventuellt vägrar att ta emot handlingarna och sökanden således inte kommer att kunna hålla vissa tidsfrister.

79. Av det ovanstående framgår att antagandet att ett delgivande helt förlorar sin verkan genom att rätten att vägra att ta emot en handling enligt artikel 8.1 i förordningen utövas, är varken förenligt med förordningens ordalydelse, dess förarbeten, systematik eller andemening och syfte. En handling som inte kan delges på grund av att adressaten, enligt artikel 8.1 i förordningen, med fog har vägrat att ta emot den skall alltså inte leda till att delgivningen inte anses ha skett.

80. Det återstår att utreda vilka rättsverkningar den ursprungliga delgivningen får trots att adressaten med fog har vägrat att ta emot en handling som skall delges.

— Verkan av den ursprungliga delgivningen efter det att adressaten gjort gällande rätten att vägra att ta emot en handling som skall delges

81. De motstående intressena hos dels sökanden och dels adressaten kan tillmätas betydelse om det rättsliga förfarandet hämmas genom att adressaten utövar sin rätt att vägra att ta emot en handling. [47]

82. För det första förhindras genom denna hämmande effekt omständigheten att den ursprungliga delgivningen helt förlorar sin verkan och att sökanden därigenom fråntas sitt nödvändiga rättsskydd på grund av att adressaten, såsom en ensidig viljeförklaring, vägrar att ta emot handlingen. Eventuella processuella tidsfrister löper nämligen endast fram till dess att rätten har fastställt att vägran att ta emot handlingen varit befogad.

83. För det andra garanteras emellertid adressatens rätt till försvar genom en rätt att vägra att ta emot en handling och genom att detta omedelbart skall underrättas det sändande organet enligt artikel 8.2 i förordningen. [48] Den hämmande effekten som skapas genom en vägran att ta emot en

47 — Se i detta hänseende även De Leval och Lebois (ovan fotnot 41), punkterna 6–38.

48 — Domstolen har i domen Lancray (ovan fotnot 33), med hänvisning till domen i målet Debaecker (av den 11 juni 1985 i mål 49/84, REG 1985, s. 1779), uttryckligen slagit fast att Brysselkonventionens mål att, såsom det framgår av dess ingress, säkerställa förenkling av formaliteter för ömsesidigt erkännande och verkställighet av rättsliga avgöranden under inga omständigheter får uppnås genom att rätten till försvar åsidosätts.

handling skyddar således adressaten genom att den ursprungliga delgivningen gentemot densamme inte får full rättsverkan.

84. Den hämmande effekten påverkar inte behörigheten för den domstol där förfarandet, inom vars ram handlingen har översänts, är anhängiggjort att besluta huruvida vägran att ta emot handlingen som skall delges är befogad.[49]

85. Antagandet om den hämmande effekten stöds vidare i artikel 19.1 i förordningen enligt vilken saken inte får avgöras, och därigenom innebära ett hämmande av förfarandet, om svaranden inte inställer sig. Samma sak torde gälla om svaranden i stället vägrar att ta emot handlingen med hänvisning till språkbestämmelsen i förordningen.

86. Därmed kan det konstateras att den hämmande effekt som till skydd för adressatens intressen uppträder genom att adressaten vägrar att ta emot en handling som skall delges upphör först när delgivningen fullbordas. Den hämmande effekten till skydd för den sökandes intressen upphör då domstolen har konstaterat att vägran att ta emot handlingen var befogad.

49 — Se artikel 8 i den förklarande rapporten till konventionen om delgivning (ovan fotnot 21): "Om det uppstår tvist om huruvida mottagaren förstår det språk handlingen är avfattad på skall den lösas enligt gällande regler, till exempel genom att frågan om delgivning skett enligt gällande bestämmelser tas upp av den domstol där det förfarande pågår inom ramen för vilket handlingen har översänts."

3. Den tredje tolkningsfrågan avseende tillvägagångssättet för hur översättningen av handlingen som skall delges i efterhand skall översändas till adressaten

87. Det återstår att besvara den tredje tolkningsfrågan som avser tillvägagångssättet för hur översättningen av handlingen som skall delges i efterhand skall översändas till adressaten.

88. I detta hänseende måste det särskilt utredas vilka rättsverkningar som den berörda handlingen skulle få — och framför allt vid vilken tidpunkt — om vägran att ta emot handlingen bedöms vara befogad och översändandet och delgivningen, tillsammans med en översättning måste upprepas.

a) Parternas argument

89. De ståndpunkter som parterna har anfört vid det skriftliga förfarandet skiljde sig också åt beträffande tillvägagångssättet för ett eventuellt avhjälpande.

90. Genom de flesta yttranden som har gjorts i målet med avseende på tillvägagångssättet för ett eventuellt avhjälpande, har den långtgående nationella bestämmanderätten, och särskilt den mottagande statens lagstift-

ning, som medlemsstaterna har på grund av bristande harmonisering av processrätten förespråkats. Det är endast den portugisiska regeringen som har föreslagit att förordning nr 1348/2000 också skall tillämpas på tillvägagångssättet för översändandet i efterhand av översättningen.

91. *Götz Leffler* har föreslagit att fristen för ett avhjälpande av en framställning om delgivning skall avgöras enligt nationell rätt medan formen för delgivningen skall ske i enlighet med förordningen och den nationella lagen om införlivande (sic).

92. Den *tyska regeringen* har i överensstämmelse med sin uppfattning beträffande den första tolkningsfrågan påpekat att det ankommer på domstolen i den mottagande staten att pröva huruvida vägran att ta emot handlingen som skall delges är befogad eller inte. De rättsverkningar som följer härav skall också bestämmas enligt domstolens lag liksom tillvägagångssättet för översändandet av översättningen — beslutad enligt samma lag — av handlingen som skall delges i efterhand till adressaten.

93. Den *franska regeringen* ger ett annorlunda svar på den tredje tolkningsfrågan genom att föreslå att översändandet i efterhand av översättningen av handlingen som skall delges skall ske i enlighet med förfarandet i förordningen men att domstolen i den mottagande staten i övrigt skall tillämpa sin nationella processrätt.

94. *Kommissionen* har gjort gällande att de rättsverkningar som följer av ett utövande av rätten att vägra att ta emot en handling som skall delges enligt artikel 8.1 i förordningen inte kan fastställas självständigt eftersom det för det första är domstolen i ursprungsmedlemsstaten som skall bedöma huruvida en sådan vägran är befogad eller inte och för det andra att denna statens lag också skall tillämpas på tillvägagångssättet för ett eventuellt avhjälpande varvid vissa bestämmelser i förordningen — som till exempel beräknande av tid i artikel 9 i förordningen — skall tillämpas analogt.

b) Rättslig bedömning

i) Tillämplighet av den nationella rätten

95. Det framstår som föga tvivelaktigt att gemenskapslagstiftaren inte avsåg att uttömmande harmonisera processrätten i medlemsstaterna genom förordning nr 1348/2000. I detta hänseende är det i princip förenligt med förordningens andemening att utgå ifrån att domstolen i ursprungsmedlemsstaten i princip skall tillämpa sin egen processrätt (*lex fori*).

96. Stöd för detta finner man särskilt i artikel 9 i förordningen enligt vilken det avseende dagen för delgivning inte bara är lagen i den mottagande staten (första stycket) som är tillämplig utan även lagen i ursprungsmedlemsstaten (andra stycket vad beträffar tidsfrister för rättsliga förfaranden som sökanden har att hålla), liksom i artikel 19 beträffande svarandens utebli-

vande. Enligt artikel 19 ankommer det i ett sådant fall på den berörda domstolen att särskilt pröva huruvida delgivningen har skett i enlighet med kraven i den mottagande staten eller inte. Nämnas bör här också artikel 7.1 enligt vilken delgivning uttryckligen skall ske enligt lagen i den mottagande staten.

97. Jag ser inga hinder mot att förordningen tillämpas på de fall där en rättsfråga beträffande översändandet i efterhand av översättningen av handlingen som skall delges faller innanför förordningens tillämpningsområde. Den franska regeringens åsikt, att förordningen skall tillämpas på översändandet i detta fall, verkar i detta hänseende övertygande.

ii) Tillvägagångssättet för den andra delgivningen

98. Denna frågeställning härrör från den tredje tolkningsfrågan som i huvudsak behandlar tillvägagångssättet — både i tidsmässigt och i praktiskt avseende — för översändandet i efterhand av handlingen som skall delges och dess översättning till ett av de språk som räknas upp i artikel 8.1 i förordningen.

99. Det finns i förordningen inga omedelbart tillämpliga bestämmelser för detta. Förutom formen för handlingen som skall delges finns det varken några uttryckliga bestämmelser om förutsättningarna för en ny delgivning eller om eventuella frister inom vilka en ny delgivning skall ske.

100. Om det utifrån en självständig tolkning av förordningen godtas att adressatens vägran att ta emot handlingen innebär att förfarandet stannar upp, kan artikel 9 tillämpas analogt för att beräkna tidsfrister, då denna bestämmelse endast är en kollisionsregel och således hänvisar till nationell rätt.

101. I och med att formen för delgivandet enligt artikel 7.1 i förordningen skall bestämmas i enlighet med lagen i medlemsstaterna, eller närmare bestämt lagen i den mottagande staten, skall något annat inte gälla för en ny översändning av en handling och dess översättning eftersom det tydligt framgår av denna bestämmelse att formen för delgivningen inte faller innanför förordningens tillämpningsområde. En sådan lösning är också påbjuden av förordningens syfte att skydda adressaten samt av rättssäkerhetsskäl. Visserligen kan det inte uteslutas att adressaten hade kunna förbereda sitt försvar redan vid det ursprungliga delgivningsförsöket, [50] oberoende av dennes rätt att vägra att ta

50 — Till exempel då denne vid särskilda omständigheter i det enskilda fallet faktiskt kan förstå innehållet i den delgivna handlingen.

emot en handling och risken för att denna rätt eventuellt kommer att utövas, men detta motiverar ändå inte upphävandet av det system som införts i syfte att skydda adressaten och som är baserat på en objektiv bedömning.

102. För det fall att delgivningen på nytt skulle visa sig vara bristfällig är det dessutom nödvändigt att adressaten kan vända sig till de institutioner som skall finnas till hands i förfarandet. Detta rättsliga skydd skulle bland annat komma i fråga om det vid en ny delgivning inte skulle föreligga en skyldighet att upplysa om de rättsmedel som adressaten förfogar över för att ifrågasätta lagenligheten av ett eventuellt avvisande. Syftet är ett enhetligt rättsligt skydd och detta kan bara garanteras genom en enhetlig form för delgivningen.

V — Förslag till avgörande

103. På grund av vad som anförts i det föregående föreslår jag att domstolen skall besvara tolkningsfrågorna på följande sätt:

1) Artikel 8.1 i förordning (EG) nr 1348/2000 skall tolkas så att om adressaten vägrar att ta emot en handling på grund av att språkregeln i den bestämmelsen inte har följts medför inte detta att delgivningen i sin helhet skall anses ha förlorat sin verkan. I stället innebär det att förfarandet stannar upp, och detta gäller gentemot sökanden fram till dess det har klargjorts huruvida vägran är befogad och gentemot adressaten fram till dess att handlingen delgivits i vederbörlig ordning.

2) Det andra delgivningsförfarande som inleds efter det att eventuellt erforderliga översättningar har färdigställts skall omfattas av förordning nr 1348/2000 i samma omfattning som det ursprungliga delgivningsförfarandet som inte fullbordats på grund av att adressaten vägrat att ta emot handlingen.